

 Hieronymi
Cardani Medici
lanensis medici de Subti-
litate libri XXI.

*Ab authore plusquam mille locis illustrati,
nonnullis etiam cum additio-
nibus.*

Addita insuper Apologia aduersus
calumniatorem, qua uis horum
librorum aperitur.

M E M B A S I L E Æ T V A

*Cum gratia & priuilegio Cesareæ
Maiestatis.*

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

AUTHORIS CARMEN.

Non me terra teget, cœlo sed raptus in alto
Illustris uiuam docta per ora uirum:
Quicquid uenturis spectabit Phœbus in an
Cardanos noscet, nomen & usq; meum.

1558
1558

nem, consuetudine habetur, qua charos nostros tue-
mur & fouemus, & ab illis mutuò colimur. Itaque
iam manifestum est, cur elephātem simul maximum,
robustissimum, longæuissimum, sapientissimum, man-
suetissimum, securissimum & felicissimum omnium
belluarum natura crearit, quoniam scilicet quinque ex
his partes erant summæ perfectionis ad imitationem
illius summæ quæ in Deo est: reliqua duo ad illa quin-
que necessaria erant. Ex quo patet, hominem ipsum
esse alterius generis ab omni belluarum natura dis-
iunctum, immortaleq; quippiam: nam ultimam perfe-
ctionem, quæ ex mortali materia confici poterat, na-
tura elephanto largita est. Videtur autem hoc ani-
mal cum sue aliquid habere similitudinis, cauda, pro-
boscide, cute, temperamento & moribus: irritatum
enim efferum est, aliàs mite: & sues ipsi gregatim in-
cedunt, & loca palustria diligunt, & oculos habent
paruos. Cæterum sues bifidam habent unguam, ele-
phātes quinque digitos haud diuisos, sed solum leuiter
discretos. Carent & dentibus anterioribus elephan-
tes, sues habent & fulmina etiam in inferiore maxil-
la, non in superiore, neque in temporibus. Gerit hoc
animal inimicitias maximas cum Rhinocerote: hic
est Indicus taurus. Corpus habet elephāti fermè ma-
gnitudine, cruribus breuioribus, colore buxæo: totus
testis quibusdam in modum clypei armatus est à na-
tura. In maris extremo iuxta nominis etiam sui signi-
ficatum cornu gerit palmi longitudine paulò maius,
durissimum,

Rhinoceros.

durissimum, firmissimum, rectum atque præacutum, sed quod uersus frontem torqueatur, quodq; pugnantur exacuit. Sunt & quidam ex his qui aliud exiguum etiam cornu habeant in tergore. Referunt anno salutis millesimo quingentesimo decimotertio delatum unum ad Lusitaniæ Regem calēdis Maij, quem Rex biennio post spectaculi causa Vlysiponæ cum elephanto commisit, uicitq; Rhinoceros. Adeò nihil natura uoluit omnino ab incommodis esse tutū: nam elephantem hic solus exagitat, dicunt quidam & serpentem: sed societas elephantem tutum ab utroq; reddit, nec periculo subiacet, nisi cum causa aliqua à grege suo disiungitur. Rhinocerotem Pausanias uidit, agnouit & Plinius, non tamē Aristoteles. Cōstat hunc longē aliū esse à monocerote, cū quo solūm nominis similitudine colludit. Est autē monoceros animal rarū, equi magnitudine, pilo mustelæ simillimo, capite ceruino, in quo cornu crescit unicum, cubitorū triū longitudine, media in fronte atq; rectū, in imo autē amplū, tendens in aciē. Collū breue, iuba rarissima, & in alterā tantū partem tēdente, crura uelut capreolo tenuia posteriorū exterior pars multo pilo uillosa, ungulæ bifidæ: in uniuersum si quis aduertat cerui naturæ non est absimilis præter cornu illud: ferum est ualde. Nascitur in Æthiopia inter solitudines squalentemq; terram atq; inter serpentes, mirūq; in modum uenenis cornu eius aduersari creditur. Existimo hoc esse animal, quod ab Aristotele orix appellatur.

Monoceros.

At con-

Magnum
animal.

At contraria aëris qualitate penitus sub Boreali polo animal nascitur, ceruo simile. cruribus anterioribus longioribus, carneam habens appendicem, breuem tamen, cuius ungula si collo appendatur comitiales sanare si quid aliud posse creditur. Quoniam dum hoc morbo laborat animal ipsum (nam comitiali morbo laborat) non prius excitatur, quam ungu- lam posterioris pedis auri intulerit: tunc enim protinus excitatur à morbo. Timidum est & imbecille supra quam credi possit, & ex quocunq; minimo uulnere moritur. Est enim cordis frigidissimi, ac cerebri non solum frigidi, sed pituita redundantis. Habet autem cornua peculiari quadam forma prædita, & nulli fermè animali similia: nam crassa ab imo, ubi ascendunt latiora palmo sunt. Onagrum quidam uocant, quod longas habeat aures, ungu- lam etiam nonnunquam, solidam tametsi raro, uelocissimū sanè est, ut quod ducenta millia passuum uigintiquatuor horarum spatio superet. Hoc autem toto spatio sine cibo & potu uiuit, zethicum māsuescit auidum. Abundat apud Dacos finitimasq; regiones, uulgariq; nomine Magnum uocant animal. Cæterum ab alce plurimum differt. Alces enim, ut Cæsar eum descripsit, capro similis est, & maculosa pelle, et crura sine iunctura habet. Huius uerò iuncturas uidemus, & pellem ceruo similem. Sed de alce inferius dicimus.

Alcei.

Animal
monstruosum.

Animal aliud mittit Æthiopia, parte anteriore uulpi persimile, cauda & posteriore cercopitbeco, pedibus

pedibus anterioribus humanis, auribus uespertilionis, quod crumenam habet sub uentre, qua catulos undequaque gerit, nec dimittit, nisi dum lactare uult. Mittit & India occidentalis Chiurcam è mustelimo genere, quæ eodem modo filios secum fert.

Chiura.
Boues Æthio-
pici.

In eadem Æthiopia aliud est genus bouis pilo sub-nigro, sed cornibus ceruinis. Sed si uelim omnia boũ genera referre, opus erit prolixiore oratione quam huic libro conueniat. Nam Hispanos duos nuper Bohemæ regina secum duxit, quorum alteri cornua binorum cubitorum erant. Sunt bomasi ex eodem, quorum (ut dixi) historia ab Aristotele recitatur. Sunt boues in Italia nigri, cornibus nigris, atque ad opera maximè gratis, buffalos uocant incolæ, nam nõ tota Italia habentur, sed ultra Apenninum tantum. Agrestes sunt ualde, adeò ut annulo ferreo naribus indito solum circumducantur: rubro uarioque colore irritantur: hominesque feriunt, adeò robusti, ut duorum bouum pondera trahant. Ductilia magis, & ad opera accommodata cornua, habent bobus nigro præsertim adiuuante colore: paruo sunt pilo & cauda breui. Et caro illorum cum senuerint, uix edi potest: tantum à communi bouum genere differre uidentur. Sed quid ego tandiu his immoror? præstat potius, scire omnium animalium cornua habentium differentias, usumque ac naturam, altius (ut decet) repetito principio. Quoniam demonstratum est antè, animalia quæ herbis uescebantur, dentes habere obtusos, nõ præacutos, atque ea cau-

Buffalis